

Acrosathe baltica

Baltisk sandstiletfluga

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Diptera (tvåvingar), **Familj:** Therevidae (stiletflugor), **Släkte:** *Acrosathe*, **Art:** *Acrosathe baltica* - baltisk sandstiletfluga Andersson, 1994 **Synonymer:**

Kännetecken

Baltisk sandstiletfluga är en ca 10 mm lång silvervit, relativt smal fluga med i övrigt för familjen typiskt ”stiletformad” bakkropp. Baltisk sandstiletfluga skiljer sig endast i detaljer från den i fält utseendemässigt nästan identiska och allmän sandstiletfluga *Acrosathe annulata*. De kan dock skiljas på att den senare har ett till två borst på mellanlårets undersida, medan dessa borst saknas helt hos baltisk sandstiletfluga.

Utbredning och status

Vid genomgång av inventeringsmaterial 1987 från Ulla Hau på Fårö, Gotland, visade det sig att de fyra insamlade individerna av släktet *Acrosathe* tillhörde en ny art (Sörensson 1989). Arten beskrevs sedermera av Andersson (1994). Det visade sig också att arten redan 1922–23 hade insamlats på Gotska Sandön (Jansson, 1925). Trots att de sydsvenska dynområdena är relativt väl undersökta finns inga rapporter från fastlandet ej heller från övriga Norden (Larsson 2002). Därefter är arten funnen på ett sanddynsområde på östra Gotland (Mullvads strandskog, 2012). Under den korta tid som har förflutit sedan arten beskrevs har inget framkommit om fynd på annat håll i världen. Arten bedöms dock kunna förekomma i dynlandskap längs Östersjön kuster.

Ekologi

Baltiska sandstiletflugan är en dynlevande art som endast förekommer i öppna eller halvöppna dynområden med stark solinstråling. Den förekommer ej i uppvuxen tallskog med tät markvegetation. På Gotska Sandön sitter flugan gärna på sanden på solbelysta och varma dynsandområden och gör då och då små snabba marknära flygturer. Den silvervita behåringen är en perfekt kamouflagedräkt i solbelysta sandiga marker. Jansson (1925) anger arten som ”tämligen allmän på dyner och öppna sandfläckar. 10 ex samlades in.” Sörenssons fynd i Ulla Hau härrör i huvudsak från fällmaterial från första halvan av juni och från mitten av juni till slutet av augusti. Förf. har observerat arten på Gotska Sandön från mitten till slutet av juni (1996 och 2002) på stranddyner runt om ön samt även på ett öppet sandområde på den med ungtall delvis beväxta sydslutning av norra dynen. Arten noterades ej vid förf. övriga besök på ön som inföll tidigare eller senare på året. Liksom den närstående och i sandbiotoper vanliga arten *A. annulata* förmodas hanar samlas i små grupper några meter över sanden. Likaså torde honan med ”spretande ben” trycka ner bakkroppsspetsen i sanden så långt det går och på så sätt lägga ett ägg, ett förlopp som tar mindre än 30 sek (Stubbs & Drake 2001). Larver av sandstiletflugor är smala, ormlika varelser som rör sig snabbt under sanden på jakt efter larver av skalbaggar, fjärilar eller flugor. Baltiska sandstiletflugans larv är dock ej beskriven och dess speciella villkor är inte kända.

Hot

Arten tycks behöva öppna dynsandområden, gärna i skyddat läge och med kraftig solinstråling för sin utveckling. Den klarar varken för stort slitage eller igenväxning. På Gotska Sandön torde dessa förutsättningar fortfarande finnas under den närmaste tiden trots de senaste decenniernas snabba igenväxning av blottad sandmark. På Fårön är däremot den pågående igenväxningen ett uppenbart hot.

Åtgärder

Det är viktigt att förhindra igenväxning eller exploatering av aktuella lokaler. Noggrannare studier och kartläggande av artens biologi (och utbredning) erfordras för att precisera ytterligare åtgärder. Arten bör eftersökas på övriga lämpliga lokaler på Gotland och Öland och ev. svenska fastlandet samt våra östra grannländer för att klargöra dess utbredning och habitatkrav.

Litteratur

- Andersson, H. 1994. A new species of *Acrosathe* (Diptera, Therevidae) from the Baltic Islands. *Stobaeana* 2: 1–6.
- Bartsch, H. 1998. Blomflugor och andra insekter på Gotska Sandön. Länsstyrelsen i Gotlands län, Livsmiljö-enheten, rapport Nr 7 1998: 1–15.
- Bartsch, H. 2002. Kompletterande rapport över inventering av Diptera & Hymenoptera t. o. m. år 2000 inom Gotska Sandöns nationalpark, Gotlands län. Rapport till Naturvårdsverket med bilaga (ej publ.).
- Jansson, A. 1925. Die Insekten-, Myriopoden- und Isopodenfauna der Gotska Sandön. Örebro.
- Larsson, K. 2002. Övervakning av kustnära sanddyner – litteraturstudie och förslag till övervakningsprogram. Länsstyrelsen i Skåne län. Rapport 2002:11. 37 sid.
- Lyneborg, L. 1989. In: Soos, A. & Papp, L. *Catalogue of Palaearctic Diptera*, Volume 6: 11–35. Budapest.
- Stubbs, A. & Drake, M. 2001. *British Soldierflies and their allies*. British Entomological and Natural History Society. Dorchester.
- Sörensson, M. 1989. Insektsfaunan i Ulla Hau och några andra gotländska sanddynområden. Länsstyrelsen i Gotlands län. Naturvårdsfunktionen.
- Veen, M. van 2005. *Therevidae of northwest Europe*.
<http://home.hccnet.nl/mp.van.veen/therevidae/therevidae.html>. Last updated 29.12.2005. Download Oct. 2007. .

Författare

Hans Bartsch 2003. Rev. Hans Bartsch 2007. © ArtDatabanken, SLU 2008.